

УДК 81'243:331.101.3

2. Теорія і практика навчання

СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тарасенко М.І., старший викладач
старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету

У статті розглядається важливість іноземної мови для підготовки сучасного фахівця. Аналізується роль мотивації в засвоєнні іноземної мови, яка вже багато років знаходиться в центрі зацікавленості дослідників. Представлені шляхи підвищення мотивації у студентів немовних вузів до вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мотивація навчальної діяльності, види мотивації, мотиви, вивчення іноземних мов, пізнавальний інтерес

В статье рассматривается важность иностранного языка для подготовки современного специалиста. Анализируется роль мотивации в усвоении иностранного языка, которая уже много лет находится в центре заинтересованности исследователей. Представлены способы повышения мотивации у студентов неязыковых вузов к изучению иностранного языка.

Ключевые слова: мотивация учебной деятельности, виды мотивации, мотивы, изучение иностранных языков, познавательный интерес

Tarasenko M. *WAYS TO IMPROVE STUDENTS 'MOTIVATION FOR STUDYING FOREIGN LANGUAGE*

This article considers the importance of a foreign language for the training of a modern specialist. The role of motivation in mastering a foreign language that has been at the center of researchers' interest for many years has been analyzed. The ways of increasing the motivation of students of non-linguistic higher educational institutions to study a foreign language are presented.

Key words: *motivation of educational activity, types of motivation, motives, study of foreign languages, cognitive interest*

Постановка проблеми. Аналіз змісту й особливостей професійної діяльності сучасного студента значною мірою зумовлює структуру, цілі, зміст і характер навчально-виховного процесу, сприятливі педагогічні умови забезпечення професійної підготовки майбутнього фахівця, її рівень і якість. Все це, у свою чергу, виявляє серйозні педагогічні проблеми пошуку способів підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Перед викладачами ВНЗ виникає серйозне питання: як поліпшити заняття з іноземної мови, як зацікавити студентів та як спонукати їх до подальшого вивчення іноземної мови. Однією з необхідних умов формування висококваліфікованих фахівців є свідоме і глибоке вивчення іноземної мови. В сучасних умовах практично в усіх сферах діяльності підвищуються вимоги до рівня володіння іноземною мовою випускниками ВНЗ [1, с.59-63].

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у вивчення іноземної мови зробили Ф. де Соссюра, Л. Щерба, О. Потебня та інші. Сучасні уявлення про мотивацію беруть свій початок з концепції О. М. Леонт'єва, С. Л. Рубінштейна, Д. М. Узнадзе [2,3,4]. Сучасний український дослідник проблем мотивації студентів, у тому числі до вивчення іноземної мови, Н.О. Аристова – основним критерієм її формування та підвищення вважає наявність пізнавальних мотивів, наявність позитивних емоцій, цілей, які викликає процес навчання, зокрема вивчення іноземної мови [5]. Аналіз останніх досліджень дозволяє зробити висновок, що мотивація розглядається, як:

- 1) передумова і умова навчання;

2) результат навчальної діяльності.

У сфері педагогіки мотивація вважається найбільш вивченим і безперечним чинником успішності навчання в цілому і вивчення іноземної мови у ВНЗ зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності (праця, спілкування, пізнання). П.М. Якобсон визначає три типи мотивації навчання [6]:

1. Мотивація, яка може бути названа «негативною», під якою він розуміє спонуку студента, яка приведе до неприємностей (дорікання з боку батьків, викладачів та однокурсників).

2. Мотивація, яка має позитивний характер, але також пов'язана з мотивами.

3. Мотивація, яка визначається вузько особистими мотивами студентів: шляхи до власного благополуччя схвалення людей тощо.

На думку П.М. Якобсона, спонукає навчатися сам процес набуття знань, і студент отримує насолоду від процесу і результатів пізнавальної діяльності, відкриття нового, реалізація своїх здібностей та можливостей [6].

Крім цього, дослідники Н.Д. Гальсікова і Н.І. Гез наполягають на тому, що навчання іноземній мові повинно стимулювати високу особистісну мотивацію студентів у спілкування цією мовою та у її вивченні. Вільне використання мовних засобів не є повним засвоєнням їх же [7].

Метою даної статті є визначення ролі мотивації у процесі навчання студентів та розкриття педагогічних умов за яких виникає позитивна мотивація до вивчення іноземної мови у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні питання вивчення іноземної мови набуває дуже важливого значення. Знати мову стає необхідним з огляду розвитку міжнародних відносин. Разом з тим, не завжди студенти, розуміють важливість вивчення іноземної мови і готові серйозно ставитись до її вивчення. У світлі цього, завдання педагога розширюються – крім власне навчання, з'являються нові завдання пов'язані зі створенням мотивації до вивчення іноземної мови. Складність проблеми мотивації студентів до вивчення іноземних мов і взагалі до навчання обумовлює чисельність розуміння її структури, функції. По перше треба визначитись з поняттям

«мотивація». Мотивація – це те, що знаходиться в людині «всередині». До поняття «мотивація» входить цілий комплекс аспектів, під якими розуміється система прагнення, інтереси, потреби, мотиви, цілі [8].

Існує зовнішня і внутрішня мотивація. На формування зовнішньої мотивації можуть впливати вчитель, друзі, знайомі, необхідність скласти залік чи іспит. Поява внутрішньої мотивації – це тривалий і складний процес, коли людина сама усвідомлює необхідність вивчення іноземної мови для досягнення поставленої мети [9, с. 74-78]. Одним з основних завдань викладання у ВНЗ є підвищення в структурі мотивів студента питомої ваги внутрішньої мотивації, змістовно близької до навчальної діяльності.

З мотивацією тісно пов'язані мотиви. Існує декілька визначень поняття «мотив»:

1. Це думки, прагнення людини, які пов'язані з усвідомленням тих чи інших потреб, які спонукають її до діяльності.
2. Усвідомлена причина, що є в основі вибору вчинків особистості.
3. Спонування людини до діяльності, які пов'язані із задоволенням потреб у сукупності зовнішніх або внутрішніх умов, що визначають її спрямованості (мотивація).

А.Н. Щукін вважає, що принцип мотивації базується на розумінні мотиву як спонуки до діяльності, яка пов'язана з задоволенням потреб людини. Викладачу важливо знати мотиви, що лежать в основі діяльності студентів та вміти підтримувати позитивну мотивацію навчання. Цього можна досягти завдяки доцільній організації заняття, на протязі якого максимально враховуються інтереси студентів та їх мотиви навчання. Викладачу важливо знати потреби, якими користуються студенти, йому потрібно завжди підтримувати мотивацію навчання іноземним мовам на високому рівні [10, с. 161-162].

Відсутність мотивації до вивчення іноземної мови, не розуміння її важливості в сучасному житті значно ускладнює роботу викладачів іноземної мови в немовному ВНЗ. Тому вони не завжди можуть забезпечити володіння

мовою на такому рівні, який дозволив би використовувати її у фаховій діяльності [9, с. 74-78].

Багато досвідчених викладачів іноземних мов справедливо зазначають, що не можливо навчити мови людину, у якої відсутня мотивація. Лише зацікавленим особам, які поставили перед собою певну мету, набагато легше, швидше і з великим задоволенням вивчають іноземну мову. Саме мотивація є гарантією всього процесу навчання [9, с. 74-78].

Підвищувати мотивацію у студентів до вивчення іноземної мови можна шляхом інтерактивних та особистісно зорієнтованих педагогічних технологій. Розглянемо деякі шляхи підвищення мотивації студентів щодо вивчення іноземної мови.

1. Поставити перед студентами точну мету. Пояснити студентам, що розвивати мотиви цієї мети дуже важливо. Тому обов'язковим є організація такого процесу, де ставиться завдання які потрібно досягти. Тобто на кожному занятті щодо теми або іншого рішення проблеми мусить бути націлений на результат, щоб студенти могли переживати успіх у діяльності.
2. Мотивувати студентів до активності використання іноземної мови у інших місцях обміну інформацією (Інтернет-форумах, онлайн-курсів тощо). Зацікавлений студент може знайти потрібну або улюблену книгу в інтернеті, за допомоги спеціальних програм переведе не знайомі слова чи фрази, а за допомогою аудіокниги зможе закріпити результат.
3. Надати студентам можливість вільно спілкуватись між собою іноземною мовою шляхом альтернативних форм таких, як: конференції, відвідування музеїв, професійні установи, компанії тощо.
4. Запровадження системи публікації успіхів студентів.
5. Запровадження рейтингової оцінки студентів.
6. Розширення можливості самореалізації студента.

Викладачам вищого навчального закладу дуже важко переконати студентів у важливості вивчення іноземної мови, якщо у нього абсолютно

відсутній інтерес до цього. Оскільки іноземна мова повинна бути не просто однією із загальноосвітніх дисциплін, а стати однією зі складових професійної підготовки, викладачам спеціальних дисциплін слід об'єднати свої зусилля з викладачами іноземних мов і всіляко сприяти зростанню позитивної мотивації вивчення мови [9, с. 74-78].

Якщо студенти мотивовані, їх задоволення від навчання може призвести до якісного результату.

Висновки з проведеного дослідження. Розглянувши проблему мотивації студентів до вивчення іноземної мови ми бачимо, що можливостей для підвищення мотивації існує багато. Безліч чинників впливають на спонуку студентів до навчання: інтерес до дисципліни, сприяття її повноцінності, загальне бажання виконувати поставлені задачі тощо. Іноземна мова повинна бути важливою складовою фахової підготовки студентів немовних ВНЗ.

З метою підвищення у студентів мотивації до вивчення іноземної мови викладачу слід пояснювати, що вивчення іноземної мови є частиною загальноосвітнього процесу, який дозволяє розширити світогляд. Це стає необхідною передумовою розуміння значення іноземної мови в сучасному світі, подальшого вдосконалення мовних та професійних знань, умінь, навичок. Згодом зовнішня мотивація сприятиме формуванню внутрішньої мотивації, що дозволить студентам активно оволодівати знаннями [9, с. 74-78].

Не останнім фактором підвищення мотивації до вивчення іноземної мови є можливість продовжити навчання в одному з Європейських ВНЗ. Перспектива працевлаштування за кордоном або на одному з відомих підприємств в нашій країні також сприятиме зацікавленості студентів [9, с. 74-78].

Не всі студенти будуть мотивовані однаковими бажаннями, цінностями. Є студенти, які будуть мотивовані схваленням інших. Тому викладач повинен пам'ятати, що йому потрібно розвивати у студентів відчуття впевненості та успішності, створювати на заняттях атмосферу конкурентності, підбирати

завдання так, щоб постійно підтримувати внутрішню мотивацію до вивчення іноземної мови у студентів.

Також слід підкреслити роль професійно-педагогічних якостей викладача: педагогічне мислення, спостережливість, загальна і педагогічна ерудиція, дотепність і гнучкість мислення, передбачення.

Список використаних джерел

- 1) Клепкова Т.Г. Професійно орієнтоване навчання іноземної мови на заключному етапі у немовному вищому закладі освіти // Вісник КНЛУ. Серія «Педагогіка та психологія»/ Т.Г. Клепкова. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2001. – вип. 4 – С. 59-63.
- 2) Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: В2 т. – М.: Педагогіка. – Т. 2. – 1983. – С. 320.
- 3) Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – М.: Учпедгиз. – 1946. – С. 704.
- 4) Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. – М.: Наука. – 1966. – С. 404-407.
- 5) Арістова Н.О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів / Н. О. Христова // <http://dissert.com.ua/content/350944.html>
- 6) Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации в поведении человека. – М.: Просвещение. – 1969. – С. 317.
- 7) Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. – М.: Издат. центр «Академия». – 2004. – С. 151.
- 8) Gary N. Chambers. Motivating language learners languages in practice; 12. Multilingual Waters, 1999.
- 9) Волошина Г.Г. Шляхи підвищення мотивації у навчанні іноземним мовам студентів немовних вищих навчальних закладів. / Г.Г. Волошина // Іноземні мови. – 2014. – С. 74-78.

10) Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика. – М.:
Филоматис. – 2004. – С. 161-162.